

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת שמיני תשפ"ב לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויזן - גליון אלף רפ"ה

לב חי מרגיש, ובפרט בדבר מצוה יקרת הערך ומופלאה כזאת ע"כ. ובאמת קשה מאד לומר כן על משה איש האלקים, שנתעלה כמלאכי אש, שהרגיש קנאה על כהונתו של אהרן, הלא משה 'עבד' ה' היה בטל כולו רק לרצון ה', ובעצמו אמר המקנא אתה לי, ומי יתן והיה כל עם ה' נביאים (במדבר יא-ט), ובמלאכי מעלה אין קנאה (שבת פט.).

והנה בגמרא (זבחים קב.) פליגי תנאי אם משה כהן גדול היה, דכתיב (שמות ד-יד) ויחר אף ה' במשה, רבי יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם [סימן מה של חרון היה שם, פעמים הכאה, פעמים נזיפה, פעמים קללה וגידוף], וזה לא נאמר בו רושם. רבי שמעון בן יוחי אומר אף זה נאמר בו רושם, שנאמר (שם) הלא אהרן אחיך הלוי, והלא כהן הוא, הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי, עכשיו הוא כהן ואתה לוי [שהיה ראוי להיות לוי, ידעתי כי דבר ידבר הוא, ומשם זכה לכהונה]. וחכמים אומרים לא נתכהן משה [ולא פסקו לו כהונה מעולם] אלא שבעת ימי המלואים בלבד. ויש אומרים לא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה [אבל הוא כל ימיו כהן היה], שנאמר (דברי הימים א כג-יד) ומשה איש האלקים בנוי יקראו על שבת הלוי [אבל הוא כהן], ואומר (תהלים צט-ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו ע"כ. ולמאן דאמר שמשה נשאר כהן גדול, אם כן הקנאה לא היה רק בשביל זרעו של אהרן שנתכהנו, וזרעו של משה לא נתכהנו. ומה שנאמר ויהי ביום השמיני לשון צער, היתה בשביל שקרא לאהרן ולבניו, ולא לבניו של משה.

ומצינו במשיחת משה לבני אהרן, אמר לו ה' (שמות מ-טו) ומשחת אותם כאשר משחת את אביהם. וכתוב במשך חכמה (שם) דיתכן דעל מעלת אהרן לא היה משה מתקנא, שהיה נביא ומלך (דברים לג-ה) וכהן גדול (זבחים קא:). אבל על מעלת בניו אמרו אל תקרב הלום (שמות ג-ה), ביקש משה שיעמידו ממנו כהנים ומלכים, אמר לו הקב"ה אל

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו וגו' (ט-א). בגמרא (מגילה י:) דבר זה מסורת בידינו מאנשי כנסת הגדולה, כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער. ופריך והא כתיב ויהי ביום השמיני, ותניא אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתיב הכא ויהי ביום השמיני, וכתוב התם (בראשית א-ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. ומשני הא שכיב נדב ואביהוא ע"כ.

ולכאורה עדיין צריך ביאור, דהן אמת שהיה אז זמן צער של מיתת נדב ואביהוא, הלא לעומת זה היתה זמן שמחה כיום שנבראו בו שמים וארץ, ולמה הדגיש הכתוב לומר 'ויהי' על הצער, יותר מלתאר השמחה של חנוכת המשכן. ונראה דהכתוב בא לרמז על מאמרם (איכ"ר א-לז) סילוקן של צדיקים קשה לפני הקב"ה יותר ממאה תוכחות חסר שתיים שבמשנה תורה, ומחורבן בית המקדש, בתוכחות כתיב (דברים כח-נט) והפלא ה' את מכותך, ובחורבן בית המקדש כתיב (איכה א-ט) ותרד פלאים, אבל בסילוקן של צדיקים כתיב (ישעיה כט-יד) לכן כה אמר ה' הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא, וכל כך למה, ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר (שם) ע"כ. ולכן הצער של מיתת נדב ואביהוא גוברת על השמחה של חנוכת המשכן, כי סילוקן של צדיקים עדיפא מבית אלקינן.

*

ובאור החיים הק' כתוב לבאר הצער של יום השמיני, שהוא צערו של משה, כי ראה גדולתו וגדולת זרעו ביד אהרן ובניו, וצא ולמד צער הקנאה מדבר טוב מה עושה, ממעשה בניו של שמעון הצדיק (מנחות קט), וישתנה מה שלפנינו שהיתה לו ולזרעו אחריו. ולצד שהפציר בשליחות פרעה, חרה אפו בו ביום ההוא ועזבו מהיות כהן לעולם, וכשהגיע יום הפקידה נצטער על אשר פרח ממנו עוז תפארת כהונת עולם, והגם כי עצם מאוד בצדקות ובענוה, הלא כל

בתשובה, אמנם שמואל אמר לו קרע ה' ממלכות ישראל מעליך, ולא ישתנה עוד גזירה זו, כי נתנה כבר לרעך הטוב ממך, ולגבי דידיה הוי נבואה לטובה שאינה יכולה עוד להשתנות, ומעתה נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם ע"כ. (וכן הוא במשך חכמה הפטורת פרשת זכור, ועיין במשבצות זהב שמואל שם).

זכמו כן בענינינו, הן אמת שבודאי עשה משה תשובה מאהבה, ולא יזכר ולא יפקד עליו שום חטא ועון על סירובו ללכת בשליחותו של מקום, אבל על מה שנגזר עליו ליטול ממנו כהונתו, דבר זה לא יוכל עוד להשתנות, כיון שנתנה ה' כבר לאהרן, באמרו הלא אהרן אחיך הלוי, היה עתיד להיות לוי ולא כהן, ומעתה הוא יהיה כהן, ודיבור ה' לטובה אפילו על תנאי אינה חוזרת, על כן דבר זה אין להשיב, והוא יהיה הכהן ואתה לוי.

*

ומקודם נבאר מה שאמר הכתוב (דברים ל"ט) החיים והמות נתתי לפניך, הברכה והקללה, ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך, לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו, כי הוא חיך ואורך ימייך. ולכאורה הלשון ובחרת בחיים 'למען תחיה' צריך ביאור, דבודאי שהאדם הבוחר בחיים הוא למען תחיה, שהרי זהו פירושו של חיים. אמנם נראה כי באמת מוטבע בטבע האדם שמשתוקק לחיים, וכאשר יהיה חיותו בספק ספיקא של סכנה, יעשה כל טעדיקי שבעולם להאריך ימיו. אמנם הסיבה שרוצה האדם בחיים שונה לגמרי בין ישראל לשאר גויי הארץ. כי הגוי שרוצה בחיים הוא בשביל שהעולם הזה הוא עולם התענוג להגוף, אכילה שתיה שינה וכו', הנאה משמיעה כלי שיר, הנאה מראיית תפארת והנוי שבעולם, על כן הוא רוצה בחיים כדי שיוכל על ידי זה ליהנות מן העולם. וגם כאשר יושב במאסר וניטל ממנו החירות ליהנות כפי מה שרוצה, מכל מקום הוא רוצה בחיים, מפני שעומד ומצפה שיבוא יום שישתחרר ויחזור להנאתו. אבל אם יתהוה מאורע שניטל ממנו המציאות מליהנות כלל מתענוגי העולם, אין לו שום חפץ בחיים. ודומה למי שיש לו חנות שעוסק במסחר כל היום, שכל המטרה הוא רק שיוכל להרויח על ידו ממון, אבל אין לו שום תשוקה לעצם החנות, ולו יצוייר יום שיודע שלא ירויח היום, הוא סוגר חנותו. ודוגמת זה היא החיים אצל האומות העולם.

א כן בבני ישראל עובדי ה', אצלם חשיבות החיים אינו בשביל שעל ידו יוכל להתענג בתענוגי עולם, כי עבור זה יפה להם שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה (אבות ד-ח). הם רוצים בהחיים בשביל עצם חשיבות החיים, כיון שעלה במחשבה של הקב"ה לבראו, להיות מצבא ה' בתחתונים, בשמירת התורה והמצות, וכל רגע מחיותו עושה נחת רוח לקונו, שאמר ונעשה רצונו, הרי עצם חיותו הוא חלק מעבודת קונו, וכל רגע מחייו חשוב

תקרב הלום, כלומר לא יהיו בניך מקריבין, שכבר מתוקנת הכהונה לאהרן אחיך (שמות רבה ד-ו). ואם כן אולי לא ימשח אותם בשמחה רבה ובלב שלם. לכן אמר ומשחת 'אותם' מרצון גמור כאשר משחת את 'אביהם' ע"כ. וסיים שם הכתוב, ויעש משה ככל אשר צוה ה' אותו כן עשה, ואם כן משח אותם משה בשמחה וברצון מלא כמו שמשח את אהרן, ולמה נצטער כעת כאשר קרא לאהרן ולבניו.

ונראה דהנה החרון אף על משה שסירב ללכת בשליחותו של מקום, היה שני שנים קודם הקמת המשכן, דבחדש ניסן נתגלה אליו ה' בסנה, ושבעה ימים היה הקב"ה מפתה את משה בסנה לילך בשליחותו (רש"י שמות ד-י), וביום השביעי היה ט"ו ניסן, ולשנה הבאה יצאו ממצרים (סדר עולם פרק ה), ולשנה אחריו היתה חנוכת המשכן בניסן. ובודאי אחר שראה משה שחרה אף ה' על סירובו, היה משה עסוק בתשובה על זה, ובודאי שתשובתו היתה תשובה מאהבה, אשר לא רק שנתכפר החטא, אלא נהפך לו גם לזכות. וכאשר ראה שבשבעת ימי המילואים נצטוה לשמש בכהונה, שהקרבת כל הקרבנות היו על ידו, חשב משה שבודאי נתקבל תשובתו למעלה והוחזר גם הוא לכהונתו. אמנם כאשר הגיע יום השמיני, ונצטוה מפי ה' למסור הכהונה כולו לאהרן ולזרעו, ואם כן זהו לסימן שלא נתקבלה תשובתו. וזה היה לו לצער גדול, שלא זכה למרק החטא ההוא, ששימש רק שבעה ימים כנגד השבעה ימים שה' היה מפתה אותו לילך, וכאשר עבר יום השביעי שאז ויחר אף ה' במשה ונסתלק מהכהונה, והוצרך לקרוא לאהרן שיבוא לכהן, דבר זה לא נתן לו מנוחה, איך עדיין לא זכה לשוב לתקן מה שעיוות. ואין הצער של משה עבור קנאתו באהרן, אלא על עצמו שלא נתקבל תשובתו, ולא תיקן עדיין מעשיו.

*

אך לפי זה יש להבין, איך באמת לא נתקבל תשובתו של משה לסלק חרון אף ה', הלא לא ידח ממנו נדח, שגם לאדם פשוט מועיל תשובה להעביר הגזירה, ואיך יתכן שתשובתו של משה איש האלקים לא נתקבל. ונראה בביאורו, דמצינו בשאל המלך שנצטוה למחות את עמלק, ולא השלים מצות ה' והשאיר את אגג מלך עמלק חי, ובא אליו שמואל הנביא ואמר לו, קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום, ונתנה לרעך הטוב ממך, וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם, כי לא אדם הוא להנחם (שמואל א טו-כח). וביאר בחידושי הגרי"ז הלוי על התורה (שמואל נא:), דאיתא ברמב"ם (ה' יסודי התורה י"ד) דנבואה לרעה יכולה להשתנות כשעושין תשובה, אבל נבואה לטובה אינה יכולה להשתנות בשום אופן, וכמאמרם (ברכות ז:). כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי לא חזר בו ע"ש. והנה הכא לגבי שאל היתה זאת נבואה לרעה כי נלקחה המלכות ממנו, והיה סבור שאל כי יכולה עוד הגזירה להשתנות

זו גבור. ועל דרך זה הוא בכל בנין הגוף ומדותיו, הכל לפי עבודתו שהוטל עליו בחיים חיותו, אשר הכל נגזר מפי עליון בתחלת שליחותו לעולם. וכל אחד יוכל להכיר מעצם מציאותו ותשוקת נפשו, מהו עיקר תפקידו בעולם.

והנה משה רבינו בתחלת בואו לעולם היה תפקידו גם להיות הכהן הגדול, שכל עניני עבודת בית אלקיני תהא על ידו, וזה היה מעצם נשמתו מתחלת יצירתו. אך מחמת סירובו ביציאת מצרים ניטל זאת ממנו, ולא היה יכול להוציא הדבר לפועל, שנמסר זאת לאחיו אהרן. אבל עצם תכונת נפשו של משה היתה כהונה, ולכן היה לו השתוקקות עצומה לכהונה כי זהו שורש נשמתו. וכיון שלא היה יכול להוציא מכח אל הפועל היה לו צער גדול מזה, על דרך מי שהוא רעב ומשתוקק לאיזה דבר ואי אפשר להשיגו. וזהו 'יהי' ביום השמיני קרא משה לאהרן, זה היה לו לצער, שנפשו משתוקקת לעבודת כהונה, כי זהו עוצם שורש נפשו, ואי אפשר לו להגיע לזה.

ולעומת זה אהרן, מתחלת יצירתו הלא אהרן אחיך 'הלוי', הוא מיועד לשורר בבית ה' ולהגפת דלתות וכו' ושאר עבודות הלויים, ואין שורש נפשו כהונה, ואין לו משיכה משורשו לעבודת הכהונה, על כן כשאמר לו משה קרב אל המזבח, היה נסוג אחור (רש"י טז), כי היה חסר לו ההרגשה שזהו חלק מתפקידו בעולם, והוא מיועד ללויה, על כן הוצרך משה לסעדו ולתמכו לגשת אל הקודש, שעם כל זה בחר ה' בו להיות לכהן בבית ה'. [ולמאן דאמר (ובחיים שם) שמשה נשאר גם כן כהן גדול, ולכאורה הרי היה חסר משיחה. ולפי מה שנתבאר יש לומר, דרק אהרן שלא היה מיועד לכהונה משורשו, על כן הוצרכו למושחו, אבל משה שהיה כהן משורשו לא הוצרך למשיחה, דוגמת מלך בן מלך שאין צריך משיחה, שהמלכות ירושה לו (הוריות יא). ועיין באור החיים הק' (פרשת פנחס כז-כג) כי יהושע לא הוצרך למשיחה, כיון שדיבר ה' למשה להסמיך אותו ע"ש].

*

והנה מבואר בשער הפסוקים להאר"י ז"ל (יחזקאל סימן כ), כי לעתיד יהיו הלויים עובדים בכהונה, והכהנים יהיו לויים, ולכן אמר הכתוב (יחזקאל מד-טז) והכהנים הלויים בני צדוק, שמכנה את הכהנים לויים, כי כן יהיה לעתיד, עיין שם בטעם הדברים (הובא במדבר קדמות כ"ד). ולפי מה שנתבאר יש לומר עוד בטעמו, דכיון דמתחלת היצירה עלה בדעת ה' שאהרן הכהן יהיה הלוי, רק מחמת סירובו של משה נשתנו הדברים, ולכן לעתיד כאשר יחזור העולם לתיקונו, יחזור גם אהרן ובניו להיות לויים. ולעומת זה משה שהיה ראוי להיות כהן, על כן הוא זורעו אחריו יהיו כהנים. [ועיין במדבר קדמות (ק-יג בסוף ד"ה והנשיא) שכתב,

אצלו כהן רב, כי משלים רצונו של מקום, וכמו שנצטוו בתורת ה' וחי בהם (ויקרא יח-ה), שמוטל עליו לשמור חיותו, ולא שימות בהם, שגם עבור מצות ה' לא ימסור חיותו (יומא פח:). והסיבה שבראו הקב"ה הוא לקיים מצות קונו, אשר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות, שיוכל בכל עת ובכל שעה לעשות נחת רוח לקונו, ויש מצות שמקיימם בכל רגע מימי חייו, ועל כן חביב עליו החיים.

וידיעים דברי החינוך בהקדמתו, שיש שש מצות שחיובן תמידי, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן קיים מצות עשה, ואלו הן, להאמין שיש לעולם אלוה אחד, אנכי ה' אלקיך. (ב) שלא נאמין בשום אלהים זולתי השם יתברך לבדו, לא יהיה לך אלהים אחרים. (ג) יחוד השם, שמע ישראל וגו'. (ד) אהבת ה'. (ה) יראת ה'. (ו) לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, וסימניך שש ערי מקלט תהיינה לכם (במדבר לה-יג) ע"כ. ויש לרמוז עוד, כתונת 'בד' קודש ילבש (ויקרא טז-ד), שיש להלביש עצמו תמיד בהשש מצות הללו, שמספרו עולה ב"ד, והם שני לאוין וארבעה עשין כאותיות ב"ד.

ונראה דלכן אות ו' היא אות חיים, כמבואר בזה"ק (ח"א יב:) ו' איהו חייך תדיר ע"כ. כי באות ו' נרמז קיום השש מצות התמידיות, אשר בזה יש חשיבות להחיים תדיר, שכל רגע שחי והוא מאמין בה' והוא אוהב וירא אותו, הרי עושה נחת רוח ליוצרו, וכדאי לו החיים. וזהו שאמר הכתוב 'ובחרת בחיים למען תחיה', לא כאומות העולם שבחירת החיים אינו בשביל החיים עצמו אלא סיבה להגיע למטרתו תענוגי עולם הזה, אלא שהבחירה בחיים תהא 'למען תחיה', היינו עבור עצם החיים, 'לאהבה את ה' ולדבקה בו', שמצות אלו יש בכל רגע, והוא דייקא 'חייך ואורך ימיך', לחיות בעולם הזה ולהיות חלק מעבדי המקום ומעם ה'.

*

והנה לכל אחד יש תפקיד מיוחד שהוטל עליו מאת קונו, אשר עבור זה נברא. וכמאמרם (נדה טז:) מלאך הממונה על ההריון לילה שמו, ונוטל טפה ומעמידה לפני הקדוש ברוך הוא, ואומר לפניו, רבונו של עולם טפה זו מה תהא עליה, גבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני, ואילו רשע או צדיק לא קאמר, כדרכי חנינא, דאמר רבי חנינא הכל בידי שמים [כל מדותיו וקורותיו של אדם באין לו בגזירת מלך] חוץ מיראת שמים, שנאמר (דברים יג) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה [דבר זה לבדו הוא שואל ממך לפי שהכל בידו וזה בידך] ע"כ. והיינו שיש מי שעיקר תפקידו בעולם הוא בתורה, על כן טפה זו תהא חכם, ויש שעיקר תפקידו בעשיית חסד בממונו, על כן טפה זו עשיר. ויש שתפקידו בעשיית חסד בגופו, על כן טפה

וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים (במדבר כ-טז), ראשי תיבות מ'שה ל'וי א'הרן כ'הן, אבל לעתיד בעת ההוא יעמוד מיכאל (דניאל יב-א), ראשי תיבות מ'שה י'היה כ'הן א'הרן ל'וי ע"כ. ועיין במגדים חדשים (פ' במדבר ג-ה). אך יתכן שרק משה וזרעו אחריו יהיו כהנים, כי המה בשורשם היו כהנים, אבל שאר זרעו של לוי ישארו לויים.

ואולי יתכן לומר במה שמצינו שקרח יצא לחלוק על כהונתו של אהרן, ורצה הכהונה לעצמו, כי באמת מצינו שזרעו של משה לא יירשו שום דבר מהתמנותו של משה, וכתבו הטעם משום שמצד אמם לא היו מזרע האבות הקדושים אלא מבתו של יתרו. ואם כן לכתחלה כאשר עלה במחשבה ליתן הכהונה למשה, לא יהא אלא כהן יחידי, זה משה, להקריב קרבנותיהם של ששים רבוא ישראל, ועוד גם זאת מי יהא כהן אחריו, הלא זרעו נפסלו מכהונה. ואולי עלה אז במחשבת ה' למנות קרח להשתמש גם כן בכהונה לצדו של משה. ואם כן קרח בשורש נשמתו הרגיש משיכה לכהונה, ולכן השתוקק לכהונה. וזהו שכתבו מהאר"י ז"ל דלעתיד יתעלה קרח להיות כהן, צדיק כתמר יפ"ח (תהלים צב-ג), סופו תיבות 'קרח' (עיין אגרא דכלה פ' קרח עה"פ בוקר ויודע ה'). והיינו כי בהיות שמשה יוחזר לעתיד לכהונה, כמו כן יתעלה קרח לכהונה.

*

ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה' (י-ו). וברש"י מכאן שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה ע"כ. בשבוע העל"ט אבדה כלל ישראל את תפארתה, הענק בתורה מרא דכולא תלמודא הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, אשר חוץ ממה שכל רז לא אניס ליה, היתה התמדתו וחשקתו בתורה להפליא, לסיים מדי שנה בשנה כל התורה כולה, ושקולה סילוקן של צדיקים כשריפת בית אלקינן.

ויש להבין למה אמר הכתוב 'יבכו' את השריפה, לשון עתיד, ויותר יוצדק לומר 'יבכו' את השריפה, שהרי מיתתן של נדב ואביהוא הוא כבר כנגד עיניהם. ונראה דהנה דרכן של בני אדם שמעריכין ומחשיבין אדם גדול בתורה וביראה, אבל לפעמים בני הבית הקרובים וסמוכים אליו אין מחשיבין אותו כל כך, כי האדם ניכר [אם הגון הוא] בכוסו [אם דעתו מיושבת עליו ביינו] בכיסו [כשנושא

ונותן עם בני אדם אם באמונה הוא עושה] בכעסו [שאינו קפדן יותר מדאי] (עירובין סה:), ודברים אלו גלויין ביותר רק אצל המסתובבים בבית, והם מכירין זאת יותר מאחרים. אבל יש גדולים בתורה וצדקות להפליא בכל פרטי מעשיהם, ובהם הקרובים מכירים הם ביתר שאת גודל מעלתם, הרבה יותר מבני אדם הרחוקים. ופירשו בזה הכתוב (תהלים פד-ה) אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה, שהקרובים אל ה' היושבים בביתו, עוד יהללוך סלה, הם מהללים יותר מאותן שאינן יושבין בביתו. ובצדיקים הגדולים כאלו, אז אחר הסתלקותם שומעין ביתר שאת מפלאות הנהגתם בביתם, איך היו מופשטים מכל עניני הגשמיים וחשבונות בני אדם, רק יראת ה' ותורתו היתה כל מאווים, וברבות הימים מתחילין להכיר לאמיתו האבידה הגדולה שאבדו כלי חמדה.

והנה נדב ואביהוא היו גדולים מאד במעלתם, וכמו שאמר משה לאהרן, הוא אשר דבר ה' לאמור בקרובי אקדש (א-י), וברש"י יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או ברך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ויק"ר יב-ג) ע"כ. אמנם לא מצינו בקרא שיהא נזכר שמותם למעליותא יתירה, להיות מפורסמים בצדקתם, ובודאי שקיימו והצנע לכת עם אלקיך, ולא היה ידוע מעלתם לרבים, ולא ידעו ישראל איזה כלי חמדה נאבד מהם. אמנם כעת שראו כולם גדולתם שקראם ה' בקרובי אקדש, כעת יתחיל להתגלות להמון עם יותר ויותר מקדושתם, ורק אז יוכלו לבכות את השרפה אשר שרף ה', כי כעת עדיין אין מעריכין גודל האבידה, רק ברבות הימים כאשר יתגלה ביתר שאת התנהגותם בקדושה, אז אחיהם כל בית ישראל 'יבכו' את השרפה אשר שרף ה'.

ועל דרך זה בהסתלקות אדם גדול כזה, גם כאשר כולם ידעו ושמעו גדולתו ומעלתו, מכל מקום עדיין אין יודעין רק מקצת שבחו, אבל במשך הימים יתפרסמו ביתר שאת התנהגותו בקדושה, גודל התמדתו ואהבת התורה, ועם כל זה מצא שעות על גבי שעות יום יום לקבלת קהל של מאות שצבאו על פתחו לשאול את דבר ה', ולהתפלל בעדם ולברך את עם ה'. ועלינו מוטל ללמוד מהתנהגותו לנצל כל רגע ורגע לתורה ועבודה, ולנזר עצמינו מהבליל העולם, עדי נזכה לראות בישועתן של ישראל בביאת בן דוד במהרה דידן.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' ישראל חיים שפארן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' יוסף אלי' קנאפפלער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' אלי' בריעגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' חיים אפרים נאה הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוס בני למול טוב
הרב ר' יחזקאל דוד שווארץ שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למול טוב	מוה"ר ר' יוסף גרינבוים הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והכונות	מוה"ר ר' יונתן פישער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' חיים יעקב גלויבער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב